

Zevende Bijbelstudie over de Psalmen, Psalm 116 van het boekje 'Die lieflijk zijn en harten treffen' van B.S. van Groningen, Bijbelstudies over de Psalmen.

1. Zingen: Psalm 116: 1, 2 en 3
2. Gebed:
3. Lezen: Psalm 116

De BMU geeft een mogelijke indeling van deze Psalm:

1-2: Belijdenis van liefde tot God, vanwege Zijn verlossing

3-11: Omschrijving van de nood en de wijze waarop de HEERE heeft verlost

12-19 Verzekering van de lof en dank die de HEERE worden toegebracht.

Later zullen we hier uitvoerig op terugkomen

4. Welkom en mededelingen:

Inleiding op deze Psalm:

We beginnen met **een korte samenvatting**, die boven de Psalm staat bij de Bijbel met *kanttekeningen*:

De profeet verklaart zijn liefde tot God vanwege de grote en menigvuldige genaden en weldaden hem bewezen door hem te verlossen uit dodelijke benauwdheden, biddende om voortaan te mogen behouden worden, met belofte God den HEERE daarvoor te zullen prijzen

De auteur, dichter is onbekend, maar we weten wel dat deze psalm behoort tot het Hallel: de psalmen 113 tot en met 118 vormen samen het Hallel en hadden in de Joodse eredienst een speciale functie. In de tempel werd het Hallel door de Levieten gezongen tijdens het Pascha. Maar ook zingen de Joden het tijdens vreugdevolle momenten, zoals tijdens de paasmaaltijd, waarbij men terugdenkt aan de uittocht uit Egypte, zie Psalm 114: 1 en 2). De Heere Jezus Zelf heeft deze lofzang gezongen, vlak voor Zijn gevangenneming (zie Matth. 26 :30 en Markus 14:26)

Paulus citeert in het Nieuwe Testament vers 10 (2. Kor. 4 :13: Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken; zo geloven wij ook, daarom spreken wij ook) en vers 11 in Romeinen 3 :4: doch God zij *waarachtig, maar alle mens leugenachtig, of leugenaars*.

Al weten wij de dichter van deze psalm niet, toch zijn er verklaarders die *David* als de dichter aanmerken: (*Calvijn, Matthew Henry en op sommige plaatsen wordt in de Kanttekeningen de naam van David genoemd*). Wanneer we een persoon achter deze psalm zien, dat kan ons dat helpen om Psalm 116 nog beter te begrijpen.

Hoe het ook zij, hier is iemand aan het woord die verlost is uit dodelijke benauwdheden, zoals dat ook vermeld wordt boven deze psalm. Is dit een gebed, al staat het er niet expliciet bij? Bij een klein aantal psalmen staat in het opschrift dat het een gebed is. In een drietal psalmen wordt genoemd: een gebed van David (Psalm 17, Psalm 86 en Psalm 142. We kennen ook Psalm 90: een gebed van Mozes, en Psalm 102: een gebed van een verdrukte. Naast deze vijf psalmen zijn er nog een groot aantal psalmen, die ook

gebeden zijn. Hier wordt de Heere direct aangesproken. De dichter roept de HEERE aan en legt zijn vragen en noden direct bij Hem neer. De psalmdichter brengt onder woorden, wat moeilijk in woorden is te vangen.

In **vers 1** spreekt de dichter zijn liefde tot God uit. *Waarom?* De HEERE luistert wanneer hij tot Hem bidt (mijn smekingen). Omdat de HEERE naar hem luistert (neigt Zijn oor tot mij), daarom zal de dichter heel zijn leven (in mijn dagen) tot Hem bidden (aanroepen) **vers 2**. De Korte Verklaring wijst ons erop dat deze dichter door Zijn God geleid is door donkere wegen. Een ernstige ziekte heeft hem aangegrepen. Hij zag reeds in het verschiet de valse nevels van de dood en werd zijn ziel vervuld van angst en vrees bij het nader treden van het rijk van stilte en duisternis (**vers 3**), hij voelde zich gevangen door de dood. Hij leed helse angsten. Hij was bang en verdrietig. In die nood heeft hij de HEERE geroepen om herstel, om redding van zijn ziel, want dat is de bron van het leven (*vers 4b*)

De dichter (David) bad tot de HEERE om zijn leven (ziel) te redden (bevrijden). Hij zei niet alleen *dat* hij bad, maar ook *wat* hij bad: maar ik riep de Naam des HEEREN aan. Het was maar een kort gebed: 'Och HEERE! Bevrijd mijn ziel. Red mij van de dood en red mij van de zonde, want die is dodelijk voor de ziel. Hoe wist David/dichter dat? De HEERE is genadig en rechtvaardig; en onze God is ontfermende (**vers 5**) Dit komen we al tegen in het O.T.: Exodus 34:6: '*Als nu de HEERE voor zijn (Mozes') aangezicht voorbijging, zo riep Hij: HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig; lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid*'. Zo heeft de dichter Hem ook ondervonden. Dat vinden we terug in **vers 6**: '*De HEERE bewaart de eenvoudigen; ik was uitgeteerd, doch Hij heeft mij verlost*'

Wat betekent **eenvoudig** hier? Oprecht en zonder bedrog, daarom bewaart God hen, zoals hij Paulus bewaarde, die in de wereld leefde, niet in vleeselijke wijsheid maar in eenvoudigheid en oprechtheid. Luister maar hoe David het zelf verwoord: 'Ik was uitgeteerd, ik was in de diepte der ellende verzonken en toen heeft Hij mij verlost. Hij heeft mij geholpen het ergste te dragen en het beste te hopen. Hij heeft mij geholpen te bidden, anders zou mijn wens gefaald hebben. Hij heeft mij geholpen te wachten anders zou mijn geloof gefaald hebben. Ik was een van de eenvoudigen, die God bewaarde, de ellendige, die riep en de HEERE hoorde (zie Psalm 34:7). God heeft hem genadig verlost. Ten eerste Zijn ziel van de dood. Het is Gods goedertierenheid over ons dat wij leven. En die goedertierenheid is merkbaarder wanneer wij voor de poort van de dood hebben gestaan en toch gespaard en opgericht werden.

Hoe zegt Spurgeon het in zijn dagboek der Psalmen?

In de verhoring van het gebed treedt zowel de genade als de rechtvaardigheid van Jahweh naar voren. Het is al een grote gunst als het gebed van een zondaar gehoord wordt, en toch is de Heere, omdat Hij beloofd heeft te horen, niet zo onrechtvaardig dat Hij Zijn belofte vergeet en het geroep van Zijn volk negeert. De combinatie van genade en rechtvaardigheid in de omgang van God met Zijn dienaren kan alleen worden verklaard door de verwijzing naar het zoenoffer van onze Heere Jezus Christus. Aan het kruis zien we hoe genadig de Heere is en hoe rechtvaardig. De psalmist legde de redenen uit van

zijn vastbeslotenheid God aan te roepen, zolang hij leefde, en niemand mag een andere gevolgtrekking maken dan dat hij een zeer gerechtvaardigd besluit had genomen. Toen hij door een zo bijzondere tussenkomst van God uit zo'n diepe put was opgetild, was hij ongetwijfeld gehouden voorgoed de toegewijde aanbidder van Jahweh te zijn, aan Wie hij zoveel te danken had. Wat is het ook nodig dat de Heilige Geest ons helpt zo zonder ophouden te bidden en in alles dank te zeggen, want dat is de wil van God in Christus Jezus ten aanzien van ons.

De dichter neemt nog een ander besluit: hij wenst te wandelen voor het aangezicht van God te midden van de mensenkinderen. Wat wordt met dat wandelen bedoeld? Zijn hele levenswijze. Hij wil rekening houden met het oordeel en de mening van mensen. Toch is er nog iets belangrijker: een oprecht mens houdt rekening met de aanwezigheid van God, en handelt onder invloed van Zijn alziend oog. Hij die gezegend is door goddelijke uitreddingen in verhoring van het gebed, beschouwt zijn eigen ervaringen als de beste reden voor een heilig leven, en de beste ondersteuning van zijn inspanningen. De Heere is op een bijzondere manier Zijn volk nabij. Hoe moeten wij dan zijn in alle heilige omgang met elkaar en in godvrezendheid? Niet alleen de dichter, maar ook mannen als *Luther en Calvijn* en andere grote geloofsgetuigen, konden allemaal uit de grond van hun hart zeggen: 'Ik heb geloofd, daarom sprak ik. *Spurgeon* vindt dat het weinig zin heeft te tokkelen op de snaar van onze onvolmaaktheid en arglistigheid; het is volgens hem oneindig veel beter de volmaaktheid en betrouwbaarheid van God te loven. Iedereen moet zijn eigen bijzondere manier hebben om dankbaarheid te vertolken. Daarom moet ieder nagaan: *Wat zal ik vergelden?* Welke soort dienst zou in mijn geval het passendst zijn? De psalmist wil zegeningen en dankzeggingen en gebeden uitspreken en dan drinken van de beker die de Heere heeft gevuld met Zijn reddende genade. Wat een beker! Op de tafel van oneindige liefde staat de beker vol zegeningen. De Heere wil dat we die door het geloofd ter hand nemen, hem tot de onze te maken, en ervan te drinken, en dan met een vreugdevol hart de Genadige Die hem voor ons heeft gevuld, te loven en te verheerlijken opdat wij drinken en verkwikt worden.

In **vers 7** roept de dichter zichzelf (zijn ziel) op rustig te zijn. Waarom? De HEERE heeft goed voor hem gezorgd. In **vers 8** vervolgt hij zijn lied, de HEERE heeft zijn leven (ziel) gered uit doodsgevaar en hem verlost van verdriet en vallen. Die kalme rust is een vrucht van een krachtig levend geloof en van brandende liefde tot God. Vervolgens geeft hij aan wat de Heere voor hem deed: het bijna vallen (aanstoot) mocht hij omzetten in een blij wandelen. Dan jubelt hij het uit, dat hij zelfs in de diepte van het lijden in kinderlijk geloofsvertrouwen zich aan zijn God heeft mogen vastklemmen. In **vers 9** neemt de dichter zich voor om voor de HEERE te leven (wandelen voor het aangezicht des HEEREN), zolang hij leeft (in het land der levenden).

In **vers 10 en 11** kijkt de dichter terug. Hij geloofde het echt toen hij sprak en vol schrik (in mijn haasten) zei dat alle mensen *leugenaars* zijn. Paulus gebruikt in Romeinen 3:4 de Griekse bewoordingen 'ieder mens (is) een leugenaar' om Gods betrouwbaarheid te onderstrepen (wat overigens de context van de psalm respecteert. Vergelijk dat met Psalm 116: 5 (*de HEERE is genadig en rechtvaardig; en onze God is ontfermende*))

In Vers 12 vraagt de dichter zich af wat hij terug kan doen (vergeldden) voor de HEERE, voor alle goede dingen die Hij hem geeft. Als het David is, die deze psalm gedicht heeft, dan doet hij belijdenis van zijn *geloof* in vers 10, van zijn *vrees*, in vers 11 en 12 en van zijn *dankbaarheid* in de verzen 12 e.v.

Vers 13 geeft het antwoord: Hij zal de HEERE danken en tot Hem bidden. Maar op welke manier? Hij grijpt naar die vorm, die past bij het cultische leven van Israël. Bijvoorbeeld bij het Paasfeest, dat ook sprak van ongedachte verlossing en dat komt ook uit in ‘de beker der verlossingen’. Die nam een grote plaats in. Matth. 26: 27: *En Hij (de Heere Jezus) nam de drinkbeker, en gedankt hebbende, gaf hun dien, zeggende: Drinkt allen daaruit.* Zo zal de dichter straks aan het offermaal, dat op het dankoffer volgen zal de beker opheffen en in blijde jubel van uitredding gewagen.

Vers 14 geeft duidelijk aan dat wat hij de HEERE beloofd heeft, zal waarmaken waar heel het volk bij is. Wat hij in zijn grote nood aan zijn God in geval van genezing beloofde, zal hij in daden omzetten. Op een uur, waarop een grote schare bij het altaar te vinden is, opdat het gehele volk in hem mag zien wat de HEERE voor zijn volk wil zijn en hoe Hij het gebed wil verhoren.

Vers 15 De dood van de dichter was voor de HEERE als het ware te kostbaar (kostelijk) om te laten gebeuren. Daarom heeft Hij hem verlost. Hier wordt toch duidelijk dat de Heere het niet licht tot de dood van Zijn vromen laat komen. Hij laat Zich door de dood niet gemakkelijk hen ontrukken, die hier op aarde Zijn lof en zijn daden verheerlijken.

De dichter heeft niet alleen voor *dit* ogenblik behoefte aan de genaderijke tegenwoordigheid en aan Zijn uitreddende ontferming. Hij mag nu wel zingen en danken, maar als straks het leven weer op hem aandringt, wat dan? Daarom moet de HEERE bij hem blijven, en zo herinnert hij Hem daaraan, dat hij voor God geen vreemde is. Niet alleen dient hij zelf de HEERE, maar ook zijn vrome moeder mag hetzelfde getuigen. In **vers 16** belijdt de dichter dat hij Gods knecht is en Hem wil dienen omdat de HEERE hem heeft bevrijd. En nu verheft zich nog eenmaal voor het geestesoog van de dichter al wat de HEERE voor hem deed. God was het, die ‘de banden’ van de dood voor hem ontbond en hem weer vernieuwde levenskracht schonk (16c). Zijn begeren richt zich op dat éne: om de HEERE daarvoor door offeranden te danken. En dat niet in stilte, maar ten aanschouwe van ‘gans het volk’: niet in een afgelegen plaats maar in het centrale punt van Israëls leven: in Jeruzalem, de hoofdstad van het rijk, in de tempel, waar de HEERE woont en waar God en volk elkaar ontmoeten in offeranden en gebeden. Daar wil de dichter staan en danken voor ‘onuitsprekelijke weldaden’.

In vers 17 wordt concreet genoemd hoe de dichter hier gestalte aan geeft: een dankoffer brengen en tot Hem bidden.

In vers 18 herhaalt de dichter nog eens wat hij in vers 14 al eerder heeft uitgesproken. Zijn belofte zal hij waarmaken waar heel het volk bij is.

Hij doet dit in het voorhof van de tempel, in het midden van Jeruzalem. De psalm sluit af met een oproep om God te loven: *Hallelujah*

De BMU geeft op pag. 939 een duidelijke uitleg van het woord Hallelujah: Het is een Hebreeuws woord. Een oproep om de HEERE te loven en te prijzen. Jah is een verkorte vorm van Jahweh of wel HEERE. In de Psalmen komt het woord 22 keer voor, maar nooit halverwege in de psalm. De psalmen 111 en 112 beginnen ermee. Psalm 104, 105, 115-117 en Psalm 147 eindigen ermee. Psalm 106, 113, 135, 146 en 149 en 150 hebben Hallelujah zowel aan het begin en aan het eind.

Zingen: Psalm 116: 10 en 11

Ik zal Uw Naam met dankerkentenis
Verheffen, U al mijn geloften brengen,
'k Zal liefd' en lof voor U ten offer mengen,
In 't heiligdom, waar 't vol vergaderd is.

Ik zal met vreugd in 't huis des HEEREN gaan,
Om daar met lof U groten Naam te danken,
Jeruzalem, gij hoeft die blijde klanken.
Elk heff' met mij den lof des HEEREN aan!